

Наталля Сцяжко

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт

ТЭЛЕКАНАЛУ «БЕЛАРУСЬ 3» – 5 ГАДОЎ

8 лютага 2018 г. споўніцца пяць гадоў тэлеканалу «Беларусь 3» Нацыянальнай дзяржаўнай тэлерадыёкампаніі Рэспублікі Беларусь, мэта якога – «забяспечыць асвятленне дзяржаўнай інфармацыйнай палітыкі ў галіне культурнага жыцця краіны» [1]. Можна падводзіць першыя вынікі.

«Беларусь 3» пазіцыяніруе сябе як беларускі культуралагічны канал. Ключавое слова тут менавіта «беларускі». На гэтым хочацца засяродзіць увагу.

Напярэдадні адкрыцця канала Г. Давыдзька, старшыня холдынгу, ініцыятар адкрыцця «Беларусь 3», падкрэсліваў, што «перад творчым калектывам, які павінен стаць «крытэрыем густу» сучаснай культуры, адкрываецца вялікая прастора для дзейнасці. Важна ствараць перадачы як для самых маленькіх тэлегледачоў, так і для прафесіяналаў у галіне мастацтва, прычым да 90 % кантэнту на беларускай мове» [2]. Але, на жаль, гэтага не адбылося. Стратэгічнай умовай працы на тэлеканале павінна стаць валоданне беларускай мовай. Ніякі вядучы, нават самы цікавы і паважаны, не павінен мець гонар супрацоўнічаць з каналам «Беларусь 3», калі ён не ведае мовы. Існуюць іншыя тэлеканалы Нацыянальнай дзяржаўнай тэлерадыёкампаніі Рэспублікі Беларусь, дзе можна рэалізаваць свае творчыя амбіцыі на рускай мове.

«Місія тэлеканала “Беларусь 3” – пазіцыянаванне культуры як сукупнасці матэрыяльных і інтэлектуальных каштоўнасцяў Рэспублікі Беларусь у сучасным медыясяроддзі. Галоўная задача “Беларусь 3” – даверлівая размова на тэмы культуры ў шырокім сэнсе слова» [1]. Адсюль вынікае, што канал – іміджавы, бо праз сваё нацыянальнае і культурнае багацце мы інтэгруемся ў сусветны культуралагічны кантэкст. А мова – гэта код нацыі, яе ДНК, менавіта яна, у першую чаргу, вызначае ідэнтычнасць народа. Ужо неаднаразова падкрэслівалася, што ўвесь уласны кантэнт тэлеканала павінен стварацца на беларускай мове. Нават калі праграма створана ў жанры інтэрв’ю і герой адказвае на рускай мове, вядучы павінен задаваць пытанні па-беларуску, асабліва калі суразмоўца – жыхар Беларусі.

Напрыклад, на тэлеканале існуе вельмі цікавая перадача, прысвечаная дзеячам беларускай культуры, – «Майстры і куміры». Яе вядучая Марына Драгіна прапануе свайму госцю згадаць шляхі яго творчай дзейнасці

праз былыя працы, якія захоўваюцца ў архівах Белтэлерадыёкампаніі. Марына Драгіна – добры здабытак для тэлеканала «Беларусь 3»: добразычлівая жанчына, з прыемнай усмешкай, уважлівая да гасця. Яна здолела надаць праграме атмасферу «прыемнай настальгіі». Далікатная размова, глыбокае веданне тэмы (трэба падкрэсліць добрую працу аўтара сцэнарыя) разнявольвае героя, выклікае яго на сардэчны дыялог. Калі госць размаўляе з вядучай па-беларуску, яна таксама гаворыць па-беларуску, але калі па-руску, то не трэба вядучай пераходзіць з роднай мовы. Трэба трымаць узровень культуралагічнага канала, задаваць пэўны імпэт – герой зразумее ўсе пытанні, а глядач будзе атрымліваць асалоду ад сустрэч з сапраўднымі майстрамі сваіх спраў – журналіста і дзеяча культуры.

Добры прыклад у гэтым сэнсе – праграма «Тэатр у дэталіх». Наталля Бібікава не проста вельмі грунтоўна расказвае пра тэатральныя прэм’еры, якія ідуць у розных тэатрах Беларусі, але робіць гэта на цудоўнай беларускай мове. Прыемная знешнасць вядучай таксама надае праграме адмысловую спецыфічную чароўнасць. У выніку – перадача заняла годнае месца ў сетцы вяшчання і стварае добры імідж тэлеканалу. На жаль, такая праграма, як «Святло далёкай зоркі», якая ўжо шмат гадоў існуе у беларускім эфіры, з пераходам на «Беларусь 3» не змяніла мову на беларускую. Між тым яе аўтар і вядучы Александр Дамарацкі – мэтр беларускага тэлебачання – добра валодае беларускай мовай. Аднак ён глядзіцца вельмі недарэчна, калі госці праграмы гавораць па-беларуску, а яе вядучы свой тэкст (які, між іншым, пішацца напярэдадні здымак) прагаворвае па-руску. Зусім іншае можна сказаць пра новую перадачу тэлеканала «Беларусь 3» – «Запіскі на палях», якая прысвечана жыццю і творчасці беларускіх пісьменнікаў. Вядучы Раман Біч глядзіцца ў кадры вельмі арганічна. Ён мяккі, інтэлігентны, з добрай інтанацыяй голасу, лаканічны і добрай беларускаю моваю.

Можна весці размову пра кожную праграму тэлеканала. Разбіраць плюсы і мінусы, згадваць тэматыку, нявызначанасць мэтавай аўдыторыі, памылкі ў фарміраванні сеткі вяшчання і ў адборы кантэнту. Напрыклад, 2 верасня 2017 г., у дні свята беларускага пісьменства, фільм «Талаш» ішоў на рускай мове, а, між іншым, ён ствараўся на «Беларусьфільме» на беларускай мове. Пераклад на рускую мову зрабілі значна пазней, каб прадаваць фільм за мяжу. Але гэта грунтоўная праца для іншых даследаванняў. На сёння самае галоўнае і самае першае, што павінен зрабіць тэлеканал «Беларусь 3», – паставіць мэтай для тэлевытворчасці стварэнне не толькі праграм высокай якасці, але і тое, каб яны былі

выключна на беларускай мове. Бо гэта галоўная канкурэнтная перавага і адметнасць «тэлеканала сапраўдных каштоўнасцей».

Літаратура

1. Беларусь 3 // Нацыянальная дзяржаўная тэлерадыёкампанія : афіцыйны сайт [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу : <http://3belarus.by/pranas>. – Дата доступу : 25.08.2017.
2. Сцяжко, Н. Тэлеканал «Беларусь 3» – надзеі і здзяйсненні / Н. Сцяжко // Роднае слова. – 2013. – № 9. – С. 94–95.

Ольга Тихонова

*Московский государственный университет им. М. В. Ломоносова
(Россия)*

РАДИОГАЗЕТЫ В СТРАНЕ СОВЕТОВ КАК ИСТОРИЧЕСКИЙ ОПЫТ АУДИАЛЬНЫХ СМИ

Создание «Устной газеты РОСТА» (1921), «Радиогазеты РОСТА» (1924) стало началом нового периода в истории российского радиовещания, когда радио превращалось в самостоятельное средство массовой информации. Журналистика на радио развивалась, главным образом, путем приспособления газетных жанров к устному использованию и восприятию на слух. Начав с информационных сообщений, с использования газетных статей, радио овладело навыками подготовки печатных текстов к эфиру, а затем литературной речью с элементами разговорного стиля, то есть от чтения перешло к пересказу и прямому общению со слушателями.

Форма радиогазеты в истории российской радиожурналистики стала своего рода моделью будущего «вещательного дня», объединяя информационные выпуски, политические доклады, актуальные репортажи, беседы на научные темы, экономические обозрения, интервью с руководителями разных рангов, концерты по заявкам, сатирические стихотворные фельетоны, литературно-музыкальные композиции.

И в качестве исторического свидетельства важны радиогазеты. «Исследователь имеет возможность... проследить развитие событий в динамике... Однако он сталкивается с необходимостью оценки отдельного радиосообщения с точки зрения его достоверности и уникальности» [2, с. 78]. В научное поле зрения попадают конкретно-исторические условия того времени, как следствие – задачи пропаганды, а также специфика радиовещания, источники сообщений, комплекс сопутствующих текстов литературы и мемуаров.